

N:o 20.

Ank. till Riksd. kansli den 7 maj 1903, kl. 2 e. m.

*Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 11, i
anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen
angående förändrande af rikets samtliga medikaments-
förråd och filialapotek till själfständiga apoteksinrättningar
m. m.*

I herr *H. Hedlunds* inom Andra Kammaren väckta motion, n:o 134,
i hvars syfte herr *C. Vahlquist* instämt, föreslås,

»att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa,

det Kungl. Maj:t täcktes gå i författning om att frigöra rikets samtliga medikamentsförråd och för så vidt ske kan äfven filialapotek och låta dem i vanlig ordning kungöras till ansökan lediga, de på obestämd tid beviljade genast och de på viss tid beviljade, så snart deras oktroj utgått, och må endast de medikamentsförråd och eventuellt filialapotek, hvartill icke kompetenta sökande anmäla sig, för en viss kortare tid såsom sådana bibehållas, hvarefter de ånyo kungöras lediga såsom själfständiga apoteksinrättningar;

det Kungl. Maj:t måtte besluta, att, där nya medikamentsförråd inrättas, de i första hand skola ledigförklaras som själfständiga apoteksinrättningar samt att de endast i den mån, kompetenta sökande till dem saknas, skola ställas under stamapotek;

Bih. till Riksd. Prot. 1903. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 19 Häft. (N:o 20).

det Kungl. Maj:t måtte gå i författning om att öka antalet apotek i rikets större städer till närmare öfverensstämmelse med den folkmängds-siffra per apotek, som gäller för de mindre städerna;

det Kungl. Maj:t måtte gå i författning om att låta apotek på landsbygden anläggas i den mån kommunala eller andra myndigheter därom hos vederbörande göra framställning och kunna visa ortens behof af apotek äfvensom dettas utsikter att bära sig;

det Kungl. Maj:t måtte bestämma en viss proportion mellan antalet farmaceuter och antalet så kallade tekniska biträden och elever, hvilka å hvarje apotek användas.»

I sitt utlåtande n:o 22 hemställde Andra Kammarens andra tillfälliga utskott, till hvilket motionen hänvisades,

»att Andra Kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller,

det Kungl. Maj:t täcktes gå i författning om att frigöra rikets samtliga medikamentsförråd och, där så ske kan, äfven filialapotek och låta dem i vanlig ordning kungöras till ansökan lediga, de på obestämd tid beviljade genast och de på viss tid beviljade, så snart deras oktroj utgått, börande endast de medikamentsförråd och eventuellt filialapotek, till hvilka icke kompetenta sökande anmäla sig, för en viss kortare tid såsom sådana bibehållas, hvarefter de ånyo kungöras lediga såsom själfständiga apoteksinrättningar;

äfvensom att Kungl. Maj:t måtte besluta, att, då nya medikamentsförsäljningar inrättas, de i första hand skola ledigförklaras som själfständiga apoteksinrättningar samt endast i den mån, kompetenta sökande till dem saknas, ställas såsom medikamentsförråd under något stamapotek.»

Denna hemställan vardt af Andra Kammaren bifallen, hvarefter beslutet jämlikt § 63 riksdagsordningen öfverlämnats till Första Kammaren, och har denna kammare remitterat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

Såsom motiv för sin hemställan anförde Andra Kammarens andra tillfälliga utskott följande:

»Motionärens syfte är onekligen behjärtansvärdt. Såsom äfven i motionen antydes, hade den år 1873 beslutade reformen, hvarigenom de så kallade säljbara apoteksprivilegierna till största delen förändrades till personella, så att de endastingo förvärfvas efter ansökan och i den ordning, som i afseende på apotek med personliga privilegier är stadgad, den på-

följd, bland annat, att en stor del apoteksrättigheter vid ofvannämnda tidpunkt öfvergingo i yngre innehafvares händer. Sålunda beviljades af Kungl. Maj:t under åren 1873—1875 stadfästelse å besittningsrätten till öfverlätna privilegier å så kallade säljbara apotek för icke mindre än 53 apotekare, under det att hela antalet själfständiga apoteksinrättningar vid samma tid var omkring 180. Samtidigt erhöilo 12 andra apotekare befordran till eget apotek af personell beskaffenhet. Genom denna öfverflyttning på en gång af talrika obefordrade och, i regel, ganska unga apotekare till apoteksinnehafvare inträdde för en tid en lätt förklarlig stockning i fråga om befordringarna på banan, så att de biträden, som efter 1870-talets början ingått i yrket, ofta fått vänta oskäligt länge, innan de erhöilit eget apotek. Missnöjet härmed har också tagit sig flera uttryck, och många förslag hafva, i synnerhet på senaste tiden, bragts å bane i akt och mening att upphjälpa de obefordrades utsikter.

»Enär 30 år snart förflutit efter genomförandet af 1873 års reform af apoteksväsendet, borde visserligen den tidpunkt nu vara inne, då en naturlig utjämning af ofvan berörda, uppenbarligen tillfälliga missförhållande vore att förvänta genom de äldre apotekarnes afgang; men om ock befordringsmöjligheterna inom yrket onekligen ökats något på senare åren, så kan dock ej bestridas, att fortfarande en stor mängd förtjänste apotekare gå såsom andras biträden vid en ålder, då de under gynnsammare förhållanden bort kunna påräkna en mera själfständig och inkomstbringande ställning. Ett lämpligt sätt att afhjälpa denna olägenhet och att i allmänhet påskynda befordringarna inom apotekarekåren anser motionären vara att snarast möjligt frigöra de osjälfständiga apoteksinrättningarna och låta dem i vanlig ordning kungöras till ansökan lediga. Tvifvelsutan skulle ock därigenom en väsentlig förbättring genast inträda i apotekarnes befordringsutsikter, synnerligast som för närvarande de osjälfständiga apoteksinrättningarnas antal uppgår till icke mindre än 57. Den invändning, som skulle kunna göras mot förslaget, nämligen att genom en dylik befordran af ett större antal äldre biträden de olägenheter, som nu förefinnas, endast skulle framflyttas till en kommande period med då förnyad stockning i befordringarna, torde förlora det mesta af sitt berättigande genom det förhållande, att, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 oktober 1899, hvar och en, som numera erhöiler privilegium å apotek, är skyldig att efter utgången af år 1920, då *all* handel med apoteksprivilegier upphör, mot pension vid viss ålder afstå privilegiet och beträffande pensioneringen underkasta sig de bestämmelser, som framdeles kunna blifva

utfärdade. Genom denna reform komma helt visst befodringsförhållandena inom apotekarekåren att för framtiden i väsentlig mån stadgas och förbättras.

»Emellertid återstår det att utreda, huruvida ett sådant frigörande af de osjälfständiga apoteksinrättningarna, som af motionären föreslagits, kan under nuvarande förhållanden åstadkommas, samt, därest så skulle visa sig vara fallet, huruvida en sådan åtgärd äfven är ur det allmännas synpunkt lämplig. Utskottet vill i afseende härå anföra följande.

»Apoteksinrättningarna i riket, hvilkas antal för närvarande uppgår till 332, äro, om man bortser från de brunns- och badapotek, hvilka under sommarmånaderna med särskildt tillstånd hållas öppna vid några hälsobrunnar och badorter, af fyra olika slag, nämligen:

»1) stamapotek med säljbart privilegium, 12 till antalet;
 »2) stamapotek med personligt privilegium, utgörande *dels* 127 apotek, som antingen blifvit af amorteringsfonderna inlösta eller utan att vara inlösta ändock äro till fonderna afgiftspliktiga, *dels* 136 apotek, hvilka redan från början varit och fortfarande äro personella, sammanlagdt alltså 263 apotek;

»3) filialapotek, numera endast 9, inberäknadt det från öfriga kategorier fristående slottsapoteket å Drottningholm; samt

»4) medikamentsförråd, för närvarande 48 till antalet.

»De två förstnämnda slagen af apotek kallas själfständiga apoteksinrättningar, de bägge senare, eller filialapoteken och medikamentsförråden, osjälfständiga.

»Med *filialapotek* menas en mindre apoteksinrättning, tillhörande, såsom ett slags bihang, ett visst, bestämdt stamapotek, som af Kungl. Maj:t fått sig denna filial tillerkänd. *Medikamentsförråden* däremot hafva dels en i allmänhet mindre fullständig utrustning, dels äro de icke tillerkända något visst stamapotek, utan bortlämnas af medicinalstyrelsen, vanligtvis efter ansökan, till någon närboende och lämplig apoteksinnehafvare personligen. Bägge dessa slag af apoteksinrättningar äro af mer eller mindre tillfällig natur.

»Af åtskilliga kungl. bref angående inrättandet af filialapotek, exempelvis kungl. brefven den 27 januari 1846, 1 oktober 1847 och 28 augusti 1857, framgår sålunda, att filialapoteken endast kunna anses såsom »temporära nödfallsinrättningar», ämnade att uppfylla en orts behof af läkemedel, intill dess att ett själfständigt apotek kan därstädes blifva anlagdt, hvarför ock tillstånden till filialapoteks förening med stamapotek i

regel icke lämnats annat än »tills vidare». Enligt häfdvunnet bruk inbegripas dock numera dessa filialapotek i de af Kungl. Maj:t utfärdade privilegiebrefven angående stamapoteken. Sedan 1869, då det första medikamentsförrådet (i Dannemora) kom till stånd, hafva emellertid icke några nya filialapotek inrättats, utan i deras ställe alltid medikamentsförråd på sådana orter, där man befarat, att ett själfständigt apotek icke skulle kunna bära sig, men där man, detta oakadt, velat tillgodose allmänhetens behof af läkemedel på nära håll. I de utfärdade bevisen om erhållet tillstånd att hålla ett sådant medikamentsförråd insattes till en början, att tillåtelsen endast gällde »tills vidare»; numera medgifvas förråden i stället för en bestämd, kort tidsperiod, i allmänhet 5 år, allt på det att desamma må kunna utbytas mot själfständiga apotek, så snart ett sådant antages kunna medföra skälig vinst. Af nu befintliga medikamentsförråd äro sålunda 25 äldre medgifna »tills vidare» och 23 nyare på vissa år.

»Om än anspråken på anordningarna vid ett filialapotek eller medikamentsförråd fordom voro mindre än i fråga om ett själfständigt apotek, torde dock detta nu för tiden icke längre vara förhållandet, såsom regel betraktadt, sedan allmänheten i mån af växande konkurrens inom apotekareyrket äfven höjt sina fordringar på dessa smärre apoteksinrättningar. Kostnaderna för första uppsättningen af ett medikamentsförråd visa sig därför numera, enligt hvad utskottet inhämtat, endast oväsentligt understiga de omkostnader, som krävas för inrättandet af ett själfständigt apotek af samma storlek som medikamentsförrådet. Äfven i afseende å skötseln, det vill säga årsomkostnaderna, äro de olika slagen af apoteksinrättningar på senare tid ekonomiskt tämligen likställda, delvis beroende därpå, att apotekarne nu för tiden mindre än förr själfva framställa sina läkemedel och i stället, såsom ett slags kommissionärer, utminutera de stora drogaffärernas varor. Sedan en icke oväsentlig förhöjning i grunderna för apoteksvarors taxering från och med år 1902 af Kungl. Maj:t beviljats, hvilken förhöjning hufvudsakligen kommit de mindre apoteksinrättningarna till godo, äro också utsikterna för dessa mindre medikamentsaffärer att bära sig betydligt ljusare än förut. Uppenbart torde väl äfven vara, att, därest ett filialapotek eller medikamentsförråd lämnar tillräcklig nettobehållning för att såväl aflöna apotekets eller förrådets föreståndare som därmed gifva stamapotekets innehafvare en skälig vinst å rörelsen, detta filialapotek eller förråd äfven skall kunna existera såsom själfständig affär. Skillnaden blir blott, att i senare fallet *samma* person

får oafkortadt uppbära både den förutvarande föreståndarelönen och affärs-vinsten.

»Såsom af det anförda torde framgå, förefinnas alltså icke i regel några hinder, hvarken ur rättslig eller ekonomisk synpunkt, att, såsom motionären föreslagit, frigöra de osjälfständiga apoteksinrättningarna och för framtiden i första hand inrätta endast själfständiga apotek. Ett frigörande af samtliga osjälfständiga apotek kan dock af vissa skäl endast ske småningom.

»Har i vederbörande apoteksinnehafvares tillståndsbevis blifvit intaget, att han äger tillhandahålla ett medikamentsförråd endast »tills vidare», möter visserligen intet hinder att genast förändra nämnda förråd till själfständigt apotek, då af ordalydelsen i tillståndsbeviset måste anses framgå, att, så snart förhållandena därtill föranleda, tillståndsinnehafvaren är skyldig frångå sitt uppdrag. Tillståndsbevis, utfärdade på vissa år, kunna däremot icke, annat än under särskilda omständigheter, upphävas, förrän oktrojen utlupit, hvilket emellertid icke behöfver för någon längre tid uppskjuta en önskvärd förändring, enär oktrojen för alla medikamentsförråd, utom för ett enda, utgår under loppet af de närmaste åren. Längre tid torde däremot åtgå, innan de nu befintliga filialapoteken kunna frigöras, då, såsom ofvan framhållits, dessa i allmänhet finnas omnämnda i vederbörande privilegiebref rörande de stamapotek, som erhållit tillstånd att uppehålla nämnda filialer, och således svårligen torde under nuvarande privilegieinnehafvares tid kunna frantagas dem.

»Onekligen skulle, såsom äfven motionären anmärker, den föreslagna reformen vara till vinst för allmänheten. Skötseln af de provisoriska apoteksinrättningarna ombesörjes af en därtill behörigen förordnad föreståndare, ej sällan på villkor, som under en eller annan form motsvara vanliga arrenden. Alltför ofta äro emellertid dessa arrendevillkor så dryga, att föreståndaren blott får en knapp bärgning, och då han icke disponerar öfver medel till filialapotekets eller förrådets tidsenliga utveckling, följer häraf, att inrättningen skötes med mindre intresse af föreståndaren-arrendatorn, än som skulle vara fallet, därest han själf vore innehafvare och finge behålla vinsten af en ökad rörelse oafkortad. Föreståndaren kan nu dessutom riskera att få arrendet höjdt, därest han skulle lyckas tillvinna apoteksinrättningen ökad förtroende hos allmänheten med därpå följande ökad omsättning, hvilket ju måste vara föga uppmuntrande. Men äfven om föreståndaren icke arrenderar apoteksinrättningen, utan sköter densamma mot bestämd aflöning, är det ju lätt förklarligt, att

hans intresse kan blifva slappadt för en verksamhet, som inbringar honom samma ersättning, antingen han sköter den väl eller mindre väl, och den som blir lidande på detta, det är naturligtvis allmänheten.

»Att så förhåller sig, bestyrkes af erfarenheten och ligger för öfrigt i dessa provisoriska inrättningars natur. Såsom motionären framhållit, har ock medicinalstyrelsen, enligt hvad utskottet inhämtat, vid många olika tillfällen i skrivelser till Kungl. Maj:t uttalat sig mot dessa inrättningar och försökt, så vidt på styrelsen berott, att dels få till stånd själfständiga apotek, där sådana varit behöfliga och antagits kunna lämna skälig behållning, dels ock få befintliga filialapotek eller medikamentsförråd indragna och ersatta med själfständiga apotek, då sådant kunnat ske utan förnärmande af andras rätt. Medicinalstyrelsen har tillika flere gånger uttalat den åsikt, att nämnda åtgärder äfven med hänsyn till de många obefordrade farmaceuternas oförmånliga framtidsutsikter vore väl af behovet påkallade.

»Emellertid anser utskottet, att det, icke förty, skulle vara för saken gagneligt, därest Riksdagen, såsom motionären föreslagit, äfven för sin del gjorde en hemställan, det Kungl. Maj:t täcktes dels gå i författning om de nuvarande medikamentsförrådens och filialapotekens frigörande i den mån sådant kan ske, dels besluta, att för framtiden inga nya medikamentsförråd finge inrättas annat än på platser, där en medikamentsförsäljning visat sig erforderlig, men kompetenta sökande af en eller annan anledning saknades.

»Utskottet öfvergår härefter till behandling af motionärens öfriga, här ofvan angifna förslagspunkter.

»I dessa framhåller motionären först det önskvärda i att Kungl. Maj:t ville gå i författning om att öka apoteksinrättningarnas antal, såväl i städerna som på landsbygden, då farmaceuternas utsikter att erhålla tidigare befordran och en själfständig ställning därigenom skulle i väsentlig mån förbättras. Något hinder af ekonomisk art synes ej mot en sådan åtgärd förefinnas, då utskottet har sig bekant, att åtskilliga af rikets apotek, framför allt bland stadsapoteken, för närvarande gifva sina innehafvare så rikliga inkomster, att ett verkligt missförhållande kan anses härvidlag hafva uppstått. En väsentlig minskning i dessa stundom oskäliga inkomster skulle visserligen på annat sätt stå att vinna framför allt genom att nedsätta den onekligen mycket höga medicinaltaxan, men af praktiska skäl är dock för närvarande denna åtgärd icke möjlig att vidtaga.

»Af landets apoteksinrättningar hafva nämligen ett flertal så ringa omsättning, att, därest medicinaltaxan nedsattes, många af de nuvarande apoteken i riket knappast längre skulle lämna tillräcklig behållning för äfven en person med små anspråk på inkomster. Följden af en nedsättning i taxan skulle därför blifva, att en del af de nuvarande apoteken, särskildt på landsbygden, skulle få indragas, till stort men för den i behof af medicin varande allmänheten. Och detta vore för visso ett ännu större ondt, än att priset på medicin nu är högre, än det under andra förhållanden skulle behöfva vara. Dessutom gifver den förevarande motionen icke utskottet någon anledning att närmare ingå på denna fråga.

»Den af motionären förordade ökningen af apotekens antal framför allt i städerna, men äfven på landsbygden erkänner utskottet, såsom ofvan blifvit nämndt, vara ur vissa synpunkter önskelig, men att, på sätt motionären föreslagit, härom aflåta skrifvelse till Kungl. Maj:t kan dock utskottet icke förorda.

»Enligt hvad utskottet inhämtat, beslutas nämligen nya apoteksinrättningars anläggande redan nu tidt och ofta, efter det vederbörande ortsmyndigheter gjort anmälan om behovet däraf samt medicinalstyrelsen, genom inhämtande af yttranden från orten, utredt, huruvida den föreslagna apoteksanläggningen verkligen är erforderlig och lämpligen bör på den föreslagna platsen medgifvas, alltså i hufvudsak med tillämpande af den princip, motionären antydt, och i enlighet med hans uttalade åsikt, att »yrkesmän och personer, förtrogna med orternas förhållanden, äga bättre förutsättningar än medicinalstyrelsen att bedöma utsikterna för nya apoteksinrättningar att bära sig». Det lärers också höra till de mest sällsynta undantag, att Kungl. Maj:t vägrat tillstånd till inrättande af nytt apotek, om vederbörande ortsmyndighet gjort framställning därom. En mängd nya apoteksinrättningar hafva sålunda på senare tiden blifvit beslutade. Under det att apotekens antal år 1870 var 200 (inberäknadt 19 osjälftändiga apoteksinrättningar), uppgick antalet år 1880 till 234 och år 1890 till 259 samt hade år 1900 stigit till 322. Apoteken i riket ökades sålunda under 1870-talet med 34, under 1880-talet med 25, men under 1890-talet med icke mindre än 63.

»Då myndigheter eller personer, »förtrogna med orternas förhållanden», hemställt om apoteks inrättande, har detta alltså i vidsträckt måtto medgifvits, och en ytterligare uppmaning till Kungl. Maj:t att inrätta nya apotek i riket synes utskottet därför under nuvarande förhållanden olämplig. Dessutom torde den beräkningsgrund för behovet af nya apotek

i särskildt rikets större städer, som motionären angifvit, eller antalet invånare per apotek i de mindre städerna, sällan vara ensam för sig tillämplig, emedan apotekens kundkrets i vissa fall sträcker sig långt utom städerna till landsbygden, i andra fall åter är i det stora hela begränsad till staden och en obetydlig omnejd, allt beroende på skötsel, lokalförhållanden, närheten till grannapoteken o. s. v., hvarför alltså många och därtill olikartade omständigheter inverka på stadsapotekens omsättning och bärkraft. Utskottet anser sig för öfrigt böra meddela, att äfven i städerna många nya apotek blifvit på senare tiden beslutade, så t. ex. efter år 1890 icke mindre än 5 apotek i Stockholm, 1 i Norrköping, 1 i Jönköping, 1 i Växjö, 1 i Kalmar, 2 i Malmö, 2 i Göteborg, 1 i Örebro och 1 i Gäfle, samt att för närvarande frågan om inrättandet af 6 nya stadsapotek är under utredning. Någon obenägenhet å vederbörandes sida att inrätta nya apotek synes alltså icke förefinnas, och en skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om åtgärder i syfte att än vidare påskynda anläggandet af sådana inrättningar torde vid dylikt förhållande icke vara af behovet påkallad.

»Äfven beträffande den sista punkten i det för kammaren framställda förslaget hyser utskottet en annan mening än motionären. Utskottet har sig bekant, att under senaste åren en ganska liflig agitation bedrifvits för att hindra unga män att ingå på apoteksbanan, hvarigenom man hoppats kunna förbättra lönevillkoren för de nuvarande farmaceuterna. Att detta icke varit till fromma för apoteksväsendets utveckling, synes väl uppenbart, då ju på apotekarebanan likasåväl som inom andra yrken nya krafter i stället för de gamla ständigt erfordras, såvida kåren skall kunna hållas fulltalig, och då dessutom någon överbefolkning på banan visst icke yppat sig. Tvärtom har under någon tid en kännbar brist på dugliga biträden gjort sig gällande, uppenbarligen beroende på den minskning i elevantalet, som till en början inträdde, efter det maturitetsexamen den 22 mars 1895 föreskrifvits såsom kompetensvillkor för att blifva antagen till elev å apotek, hvarför i stället alla lämpliga åtgärder synas böra vidtagas för att underlätta inträdet på banan. Att apoteksinnehafvarne stundom antaga så kallade tekniska biträden, hvilka fullgöra vissa enklare och mera tidsödande arbeten å apoteken, synes äfvenledes icke kunna vara annat än lämpligt, då genom anställande af billigare arbetskraft en utsikt öppnas att småningom kunna sänka priset å de för närvarande nog dyra apoteksvarorna. Af dessa skäl och då det i öfrigt synes utskottet oegentligt att, på sätt motionären föreslagit, ingripa genom lagstiftning i

apoteksinnehafvarnes rätt att till sin hjälp anställa hvilka kompetenta biträden de själfva finna för godt, kan utskottet icke heller biträda motionärens förslag om skrifvelse till Kungl. Maj:t med hemställan, att Kungl. Maj:t måtte bestämma en viss proportion mellan antalet farmaceuter och antalet s. k. tekniska biträden och elever, hvilka å hvarje apotek användas.»

Andra Kammaren har, såsom af ofvanstående redogörelse synes, uttalat sig för att »rikets samtliga medikamentsförråd och, där så ske kan, äfven filialapotek» måtte frigöras och i vanlig ordning kungöras till ansökan lediga, »börande endast de medikamentsförråd och eventuellt filialapotek, till hvilka icke kompetenta sökande anmäla sig, för en viss kortare tid såsom sådana bibehållas, hvarefter de ånyo kungöras lediga såsom själfständiga apoteksinrättningar».

Äfven om man godkänner den grundtanke, hvarpå detta beslut hvilar, att nämligen antalet själfständiga apotek bör ökas — och utskottet delar denna uppfattning — måste man ställa sig tveksam, om det är möjligt och lämpligt att genomföra densamma i den omfattning, som Andra Kammaren synes önska. Tydligen måste också hänsyn tagas till möjligheten för den blifvande apoteksinnehafvaren att kunna försörja sig af sitt apotek och sålunda den faran undvikas, att en del af rikets apotekare råka i en i ekonomiskt afseende allt för dålig ställning. Men om den ordning införes, som Andra Kammaren uttalat sig för, kan man väl näppeligen betvifla, att fall skulle inträffa, då obefordrade apotekare, vare sig af lätt förklarlig önskan att vinna en själfständig ställning eller af otillräcklig kännedom angående möjligheterna till omsättning af apoteksvaror i orten, komme att anmäla sig såsom sökande till apotek, som icke kunde bereda dem och de familjer, de i sin nya ställning till äfventyrs komme att stifta, nödig utkomst. Till och med för närvarande finnes, enligt hvad utskottet inhämtat, ett och annat mindre apotek, beträffande hvilket ifrågasättas kan, om det verkligen förmår bereda sin innehafvare en anständig bärgning.

Med hänsyn till nu berörda förhållande, synes det utskottet obetingadt vara att föredraga, att frågan, huruvida apoteksinrättning må utgöra själfständigt apotek, göres beroende — på sätt nu äger rum — af föregående undersökning, om inrättningen kan bära sig såsom själfständigt apotek eller icke. I full öfverensstämmelse med en sådan anordning står ock det förfarandet, att numera medikamentsförråd inrättas endast för fem år

i sänder, så att det kan utbytas mot själfständigt apotek, »så snart ett sådant antages kunna medföra skälig vinst». Också är det redan, såsom vid undersökning beträffande förhållandena under de senaste tvenne åren framgått, vanligt, ej mindre att nytillkomna apoteksinrättningar göras själfständiga, än äfven att förutvarande medikamentsförråd ändras till själfständiga apotek. Endast i ett fåtal fall har väckt fråga om ändring af medikamentsförråd till apotek icke bifallits och allenast i två fall har därvid Kungl. Maj:ts beslut utfallit emot Medicinalstyrelsens tillstyrkan. Årsomsättningen var dock icke mer än i det ena fallet 7,000 kronor och i det andra fallet 8,200 kronor, hvarjämte förändringen var afstyrkt af de lokala myndigheterna. Vål är det möjligt, att under närmast föregående tid i något enstaka undantagsfall ett medikamentsförråd bibehållits, oaktadt omsättningen varit vida större än i nyss nämnda fall, men häri torde rättelse kunna förväntas äfven utan ingripande från Riksdagens sida, då inom Medicinalstyrelsen den uppfattning är gällande, som styrelsen uttalade bland annat i en skrifvelse till Kungl. Maj:t af den 17 november 1902, »att de befintliga medikamentsförråden böra öfverallt, där så ske kan, med snaraste förändras till själfständiga apotek».

Då utskottet alltså funnit, att vederbörande myndigheter redan, så långt möjligt är, söka genomföra den reform, för hvilken Andra Kammaren i förevarande beslut uttalat sig, och att sålunda skrifvelse till Kungl. Maj:t är obehöflig, anser sig utskottet böra hemställa,

att Första Kammaren icke måtte biträda Andra Kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 7 maj 1903.

På utskottets vägnar:

GUSTAF BJÖRLIN.
